

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Рівненського обласного
інституту післядипломної
педагогічної освіти

28 грудня 2020 року № 164

ОСВІТНЯ ПРОГРАМА

ПІСЛЯДИПЛОМНА ОСВІТА ДЛЯ ОСІБ ІЗ ВИЩОЮ ОСВІТОЮ

(підвищення кваліфікації)

Галузь знань: 01 Освіта/Педагогіка

Спеціальність: 014 Середня освіта (за предметними спеціальностями)

Спеціалізація: Вчителі географії

Напрямок: розвиток професійних компетентностей

ЛИСТ ПОГОДЖЕННЯ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

Освітню програму розглянуто та схвалено на засіданні кафедри природничо-математичної освіти Рівненського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти (протокол від 26 листопада 2020 р. № 09).

Освітню програму затверджено Вченою радою Рівненського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти (протокол від 28 грудня 2020 р. № 06) та введено в дію наказом ректора від 28 грудня 2020 р. № 164.

ПЕРЕДМОВА

Освітню програму розроблено проектною групою Рівненського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти, згідно з вимогами законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про повну загальну середню освіту», постанови Кабінету Міністрів України від 21.08.2019 № 800 «Деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників», Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14.12.2016 № 988-р, наказу Міністерства освіти і науки України від 15.01.2018 № 36 «Про затвердження Типової освітньої програми організації і проведення підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладами післядипломної педагогічної освіти», а також рекомендаційного листа МОН України від 28.04.2017 № 1/9-239 та Державного стандарту базової середньої освіти.

Програма укладена на базі другого рівня вищої освіти (спеціаліст/магістр) та відповідає 8 рівню Національної рамки кваліфікацій.

Розроблено проектною групою у складі:

1. Юзик О.П., к.пед.н., доцент кафедри природничо-математичної освіти;
2. Пустовіт Г.П., д.пед.н., професор кафедри природничо-математичної освіти;
3. Королюк А.П., ст.викл. кафедри природничо-математичної освіти;
4. Лис Ю.В., методист кабінету природничих предметів.

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

1.1. Загальні положення

Освітня програма для підвищення кваліфікації педагогічних працівників розроблена на основі сучасної державної освітньої політики, стратегії реформування освіти, а також із врахуванням концепції Нової української школи.

Актуальність програми полягає у необхідності підготовки вчителя до реалізації освітньої політики держави шляхом опанування новітніми практиками, технологіями, методиками, формами, методами професійної діяльності на засадах інноваційних освітніх підходів з урахуванням потреб педагогів, держави та глобалізованого світу.

У Концепції Нової української школи визначені пріоритетні завдання сучасної освіти: комплексне формування динамічної комбінації системи знань, способів мислення, цінностей, громадянських переконань шляхом реалізації компетентнісного підходу. Посилюється орієнтація навчання на результат у формі ключових освітніх і життєвих компетентностей учнів, розвинутих на основі мобільної сукупності знань, поглядів, ціннісних орієнтирів, успішної самореалізації в професії і житті. Важливим завданням є формування особистості, патріота, інноватора, здатного конкурувати на ринку праці, розвивати економіку, навчатися неперервно впродовж життя.

Згідно з головними принципами Нової української школи провідне місце відводиться умотивованим вчителям нової формації, які перебувають в авангарді суспільних та освітніх перетворень, є професійно успішними і компетентними агентами змін. Такі вчителі виконують в освітньому процесі ролі наставника, фасилітатора, консультанта, менеджера освітнього процесу, мають академічну свободу, володіють навичками випереджувального проектного підходу до управління процесами планування й організації навчання, розроблення навчально-методичного забезпечення й способів формування оцінювання, самостійно й творчо здобувають інформацію, організовують інноваційне освітнє середовище, у центрі якого знаходиться дитина.

Педагоги Нової української школи закладають надійне підґрунтя для навчання впродовж життя з метою особистісної реалізації здобувачів освіти. Переосмислення соціальної і професійної місії вчителя-новатора актуалізує необхідність підготовки фахівців, адаптованих до сучасних соціокультурних умов, здатних творчо працювати, приймаючи креативні рішення в нестандартних педагогічних ситуаціях, уникаючи стереотипізації і шаблонів, засвоювати нові професійні ролі і функції, забезпечувати поступальний розвиток країни, реалізовувати освітні проекти національного масштабу, бути готовими до конкуренції на європейському і світовому ринку освітніх послуг тощо.

1.2. Цільова аудиторія

Учителі географії закладів освіти різних типів і форм власності.

1.3. Мета програми

Метою освітньої програми є підвищення методичного та практичного рівнів професійної компетентності учителів географії щодо реалізації завдань державних стандартів освіти відповідно до основних напрямів державної політики у галузі освіти, запитів громадянського суспільства, установ і закладів освіти, освітніх потреб споживачів освітніх послуг.

Виконання вчителями географії вимог освітньої програми підвищення кваліфікації забезпечить наступні результати навчання:

знання основних засад реалізації компетентнісного підходу при викладанні шкільного курсу географії;

обізнаність із новітніми науково обґрунтованими методиками створення освітньо-розвивального середовища;

здатність до проектування сучасного уроку географії;

здатність оперувати інформацією, критично оцінюючи її;

знання методів та прийомів організації командної роботи.

1.4. Профілі базових компетентностей учителя географії

професійно-педагогічна, інформаційна, комунікативна, медійна, предметна (фахова), соціальна.

Знаний компонент	розуміння сучасних тенденцій розвитку освіти; знання основних механізмів реалізації компетентнісної парадигми освіти; утвердження способів реалізації інтеграційного підходу в навчанні школярів.
Діяльний компонент	організація педагогічної діяльності на компетентнісних засадах; реалізація навчальних програм із використанням різноманітних технологій, методів та прийомів.
Ціннісний компонент	дитиноцентризм, цінність особистості учня; просування демократичних цінностей; рефлексія власної професійної практики.

2. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

2.1. Зміст та обсяг освітньої програми

Зміст освітньої програми враховує особливості професійної діяльності вчителя в умовах реформування освіти, а також перспективи впровадження Нової української школи і визначається: вимогами суспільства знань щодо забезпечення закладів освіти висококваліфікованими фахівцями; основними напрямками державної політики у галузі освіти; Національною рамкою кваліфікації, освітніми стандартами, вимогами до компетентностей педагогічних працівників; запитамі замовників освітніх послуг.

2.2. Форма та структура освітньої програми

Освітня програма передбачає очну (зокрема, з використанням технологій дистанційного навчання) форму навчання.

Очна форма навчання організовується шляхом проведення:

інтерактивних лекцій;

тематичних дискусій;

практичних занять (семінарів, практикумів, тренінгів, майстер-класів тощо);

контрольних заходів (організаційно-настановне заняття, конференція з обміну досвідом).

Обсяг освітньої програми складає 30 годин (1 кредит ЄКТС).

СТРУКТУРА ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

підвищення кваліфікації вчителів географії

за напрямом «Розвиток професійних компетентностей» заочною формою навчання (30 аудиторних годин)

Назви модулів і тем	Форма навчання			Усього
	Лекція, дискусія	Практичне заняття	Контроль	
Модуль 1.				
Професійний розвиток педагога				
Тема 1.1. Державна та регіональна освітня політика: досвід, виклики, перспективи	2			2
Тема 1.2. Атестація та сертифікація педагогічних працівників як складові професійного розвитку	2			2
Тема 1.3. Оцінювання педагогічної діяльності педагогічних працівників	2			2

Усього годин за модулем	6			6
Модуль 2. Методика й організація освітнього процесу				
Тема 2.1. Нормативно-правове забезпечення організації освітнього процесу	2			2
Тема 2.2. Упровадження STEM-освіти на уроках географії: теорія і практика	2			2
Тема 2.3. Інтеграція природничих знань на уроках географії	2			2
Тема 2.4. Організація дослідницької роботи на уроках географії		2		2
Тема 2.5. Методика організації гурткової, секційної та клубної роботи з географії		2		2
Тема 2.6. Сучасний освітній інструментарій компетентісно орієнтованого навчання з географії		2		2
Усього годин за модулем	6	6		12
Модуль 3. Технологічна карта сучасного уроку				
Тема 3.1. Методика організації, структура і зміст активних довгострокових форм вивчення учнями довкілля	2			2
Тема 3.2. Формування картографічної компетентності на уроках географії		2		2
Тема 3.3. Реалізація наскрізних змістових ліній на уроках географії	2	2		4
Усього годин за модулем	4	4		8
Модуль 4. Діагностичний				
Організаційно-настановне заняття			2	2
Конференція з обміну досвідом			2	2
Усього годин за модулем			4	4
Усього	16	10	4	30

3. ЗМІСТ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

Модуль 1.

Професійний розвиток педагога

Тема 1.1. Державна та регіональна освітня політика: досвід, виклики, перспективи.

Сучасний стан освіти України, тенденції та проблеми розвитку освіти в Україні. Сучасна система закладів освіти. Пріоритети діяльності МОН України. Реалізація завдань НУШ: упровадження педагогіки партнерства, створення сучасного освітнього середовища та системи інклюзивного навчання, формування ключових компетентностей і розвиток наскрізних умінь. Компоненти «формули» Нової української школи: зміст освіти, заснований на формуванні компетентностей, необхідних для успішної самореалізації особистості в суспільстві; педагогіка, що ґрунтується на партнерстві між учнем, учителем і батьками; умотивований учитель, який має свободу творчості й розвивається професійно; орієнтація на потреби учня в освітньому процесі, дитиноцентризм; наскрізний процес виховання, який формує цінності; нова структура школи, яка дозволяє добре засвоїти новий зміст і набуті компетентності для життя; децентралізація та ефективне управління, що надасть школі реальну автономію; справедливий розподіл публічних коштів, що забезпечить рівний доступ усіх дітей до якісної освіти.

Тема 1.2. Атестація та сертифікація педагогічних працівників як складові професійного розвитку

Сучасні виклики та вимоги до професійного розвитку педагогічних працівників (професійні стандарти, базові компетентності). Підвищення кваліфікації у системі професійної підготовки педагогічних кадрів. Підготовка та проведення атестації педагогічних працівників: нормативний та науково-методичний аспекти. Умови та порядок присвоєння кваліфікаційних категорій і педагогічних звань. Реалізація рішень атестаційних комісій.

Сертифікація педагогічних працівників, умови та порядок її проведення. Інструменти сертифікації: вивчення практичного досвіду роботи учасників сертифікації, самооцінювання ними власної педагогічної майстерності (е-портфоліо), незалежне тестування фахових знань та умінь.

Значення атестації та сертифікації для професійного розвитку педагогічних працівників.

Тема 1.3. Оцінювання педагогічної діяльності педагогічних працівників

Вимоги до кваліфікаційних категорій. Матеріали для оцінки результативності фахової діяльності вчителів. Параметри вивчення й оцінювання результативності фахової діяльності вчителя (досягнення в міжатестаційний період; результативність науково-методичної роботи; рівень професіоналізму; моральні якості, соціально-психологічна готовність;

додаткова освіта; портфоліо вчителя). Пропедевтика у розв'язуванні педагогічних задач як нова вимога сертифікації.

Модуль 2.

Методика й організація освітнього процесу

Тема 2.1. Нормативно-правове забезпечення організації освітнього процесу

Закон України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту» упровадження Нової української школи, управлінський аспект, перспективні напрями, очікувані результати.

Концепція Нової української школи на період до 2029 року. Учитель як коуч, ментор, тьютор, новатор, модератор, фасилітатор. Функції вчителя у різних суспільних інститутах.

«Національна програма виховання дітей та учнівської молоді в Україні. Освіта України». «Про Основні орієнтири виховання учнів 1–11 класів ЗЗСО»: мета, структура, чинники, завдання, принципи побудови виховного змісту, виховання у різних соціальних інститутах, проектно-технологічний підхід, структурно-функціональні моделі національно-патріотичного виховання дітей і учнівської молоді у ЗЗСО, очікувані результати.

Тема 2.2. Упровадження STEM-освіти на уроках географії: теорія і практика

Сутність природничо-математичної освіти (STEM-освіта). Провідні теоретичні і прикладні підходи упровадження STEM-освіти на уроках географії (мультидисциплінарний, плюридисциплінарний, інтердисциплінарний, трансдисциплінарний, дитиноцентричний, міжпредметний, інтеграційний, диференціації та індивідуалізації). Складові структурно-функціональної моделі STEM-освіти учнів на уроках географії в закладах загальної середньої освіти.

Тема 2.3. Інтеграція природничих знань на уроках географії

Інтеграція природничих наук у різних системах освіти. Інтегративні процеси у різних типах закладів освіти. Інтегрований курс «Природничі науки», його ефективність та етапи реалізації. Формування дослідницької компетентності в інтегрованому курсі. Уроки міжпредметного змісту в освітньому процесі навчання географії. Типи уроків міжпредметного змісту та дидактичні вимоги щодо їх реалізації. Розв'язування задач з географії міжпредметного змісту як засіб інтеграції природничих знань. Аспекти інтеграції знань географії, фізики, математики на прикладі вивчення фізичної географії. Технологія проведення бінарних та інтегрованих уроків.

Тема 2.4. Організація дослідницької роботи на уроках географії

Переваги дослідницького методу в навчанні географії. Досліди з географії як важлива складова діяльнійшої компоненти змісту географічної освіти.

Алгоритм проведення дослідів. Організація та методика проведення дослідів з фізичної географії. Дослідження в курсі шкільної географії.

Тема 2.5. Методика організації гурткової, секційної та клубної роботи з географії

Теоретико-методичні засади організації гурткової (секційної, клубної) роботи в ЗЗСО, специфіка їхньої діяльності у процесі позаурочної і позакласної роботи. Теоретико-прикладні підходи до розроблення освітньо-виховного, розвивального і соціалізуючого змісту і структура гурткової (секційної, клубної) роботи в ЗЗСО. Класифікація організаційно-педагогічних структур гуртків для учнів різного віку. Основні етапи та особливості організації проектування структури малих творчих колективів (МТК) чи дослідних груп (ДГ), як провідних елементів гуртка (секції, клубу), специфіка їх діяльності (слаборозвинені, перехідні та високорозвинені МТК).

Тема 2.6. Сучасний освітній інструментарій компетентісно орієнтованого навчання з географії

Практичні аспекти реалізації компетентісного підходу в освітній практиці вчителя географії. Проблеми переорієнтації навчання з предметного підходу до компетентісного. Інструменти компетентісного навчання. Використання інноваційних технологій та методик навчання: інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ), дослідницького, проблемно-орієнтованого, проектного навчання, інтерактивних методик. Особливості структури компетентісно орієнтованого уроку та організації контрольної діяльності вчителя географії. Система навчально-методичного супроводу з забезпечення компетентісного підходу.

Модуль 3.

Технологічна карта сучасного уроку

Тема 3.1. Методика організації, структура і зміст активних довгострокових форм вивчення учнями довкілля

Теоретичні та практичні аспекти вирішення проблеми формування творчої активності підлітків у тимчасових дитячих об'єднаннях у межах застосування довготривалих форм дослідження учнями різного віку довкілля. Сутнісні ознаки, зміст і організаційно-педагогічні умови організації і здійснення найбільш ефективних активних довгострокових форм навчально-виховної роботи (індивідуальна і колективна навчально-пізнавальна; пошукова і дослідницька). Суспільно корисна, масова і природоохоронна робота під час організації профільних учнівських походів, профільних таборів, профільних таборів-екологічної експедицій, створення ландшафтно-екологічних стежин. Всеукраїнський профільний табір оздоровлення та відпочинку «Юннат». Національний еколого-натуралістичний центр учнівської молоді Міністерства освіти і науки України. Всеукраїнський еколого-освітній табір-експедиція «Ойкос». Всеукраїнська історико-етнографічна експедиція учнівської та

студентської молоді «Україна вишивана». Екологічна стежина «Бутова гора». Екологічна стежина «Патріарх».

Тема 3.2. Формування картографічної компетентності на уроках географії

Карта – джерело географічних знань. Картографічні проекції та способи зображення об'єктів та явищ на картах. Топографічні карти. Визначення за топографічними картами напрямків, відстаней, абсолютних та відносних висот. Методика виконання практичних завдань з топографії.

Тема 3.3. Реалізація наскрізних змістових ліній на уроках географії

Навчальна програма з географії. Формування ключових компетентностей на уроках географії. Наскрізнi змістові лінії: «Екологічна безпека та сталий розвиток», «Громадянська відповідальність», «Здоров'я і безпека», «Підприємливість і фінансова грамотність». Реалізація їх. Аналіз електронних ресурсів. Розгляд конспектів уроків з географії з виокремленням у них практично зреалізованих змістових ліній.

Укладання фрагментів технологічних карт з географії з практичного упровадження наскрізних змістових ліній Нової української школи на прикладі вивчення тем. Інтеграція змістових ліній на уроках географії з іншими навчальними дисциплінами.

Модуль 4. Діагностичний

Організаційно-настановне заняття

Реєстрація слухачів. Організація та проведення вступного інструктажу з охорони праці. Ознайомлення з організацією, змістом та умовами проведення курсів. Надання рекомендацій щодо вибору теми конференції з обміну досвідом, особливостей складання вхідного та вихідного діагностування.

Конференція з обміну досвідом

Організація обговорення педагогічних інновацій, елементів нових технологій навчання, що сприяють розвитку професійної компетентності вчителя географії.

Рефлексія освітньої програми підвищення кваліфікації вчителів географії.